

Position paper ten behoeve van het Rondetafelgesprek over het advies van het Nationaal Burgerberaad Klimaat

Geachte leden van de Tweede Kamercommissie voor Klimaat en Groene Groei,

Klimaatdoelen halen in de landbouw, kan als genoeg mensen het willen. En dat is overduidelijk het geval, blijkt uit het Burgerberaad Klimaat. De meerderheid van Nederland wil meer klimaatactie, ook waar dat het voedselsysteem betreft.

Uit het beraad blijkt dat 83% van Nederland wil dat de overheid inzet op gezonde voeding voor iedereen, 69% wil een eiwittransitie, 97% wil minder voedselverspilling en 93% vindt dat duurzaam produceren door boeren moet lonen.

Waarom kiest de overheid hier dan niet voor?

- Waarom worden supermarkten niet aangepakt die willens en wetens 80% van hun reclames inzetten voor ongezonde voeding? Voeding die niet enkel bijdraagt aan ongezonde mensen en hoge zorgkosten, maar die ook onnodig zijn en dus onnodig landbouwgrond inneemt en onnodige uitstoot veroorzaakt? Is dat niet een vorm van verspilling?
- Waarom wil men inzetten op grootschalige mestvergistings terwijl dit overduidelijk een investering is in behoud van de uitstoot van de intensieve veehouderij, de grootste uitstoter van de landbouw? Een reductie van de veestapel leidt tot eenzelfde CO₂reductie, maar dan met vele andere voordelen zoals meer biodiversiteit en schonere water.
- Waarom wordt er zo gefocust uit de uitstoot van een liter melk, terwijl dat duidelijk een agro-industriële insteek is die Nederland niet vooruithelpt, terwijl de uitstoot per hectare terugdringen dat wel doet?
- Waarom stemt het kabinet voor het EU voorstel om de toelatingsprocedures van pesticiden verder worden versoepeld in plaats van aangescherpt? Staat dit niet haaks op de wens van de bevolking die gezonde voeding en gezonde leefomgeving wil?
- Waarom wordt er nog niet ingegrepen als in de supermarkt de marges voor duurzame producten hoger zijn dan onduurzame producten? Waarom is ongezond eten goedkoper dan gezond eten?
- Waarom moeten duurzame boeren betalen voor een keurmerk om te bewijzen dat zij duurzaam zijn? Is dit niet de omgekeerde wereld?

De landbouw kan klimaatdoelen halen, mits er politieke wil is.

Voedselbeleid dat kinderen beschermt tegen obesitas, is geen betutteling. Nou ja, wellicht wel, echter is het geen betutteling van de consument, maar van de snoep- en chipsverkopers. Boeren met klimaatregelen beschermen tegen langdurige droogtes, is geen links beleid. Het is simpel boerenverstand. Inzetten op een eiwittransitie, betekent niet het afpakken van de gehaktbal, maar is het sturen op een gezonder dieet met meer groenten voor een gezondere planeet.

Urgenda heeft in 2022 initiatief genomen tot het maken van het [AgriFood Nature Transition Model](#). Een model waar vele grote partijen aan bijdroegen en waar men op basis van modelberekeningen kunt zien aan welke knoppen gedraaid kunnen worden om klimaatdoelen te halen.

Urgenda liet één scenario voor Nederland doorrekenen, [Landinzicht](#). Hieruit blijkt dat we klimaat- en stikstof doelen kunnen halen, miljarden euro's kunnen besparen op vermeden zorg- en milieukosten, heel Nederland gezond en autonoom kunnen voeden van eigen bodem, en daarbij geheel onafhankelijk worden van de input van kunstmest en krachtvoer van buitenaf. Geen afhankelijkheid meer van de Straat van Hormuz, graan uit Oekraïne of soja uit Brazilië.

Wat daarvoor nodig is? Geen rare dingen. In Landinzicht zetten we 2/3 van de Nederlandse landbouwgrond in voor voedsel voor mensen, en maximaal 1/3 voor vee. We zetten grond en kassen meer in voor voedsel, en minder voor sierteelt.

Dat hoeft niet minder boeren te betekenen, slechts ánders boeren. Met ons [1001ha](#) programma hielpen wij al 1/4 van alle melkveehouders de omslag maken van kunstmest naar klavers: goed voor boer, koe, klimaat én biodiversiteit. Het is aan u om deze transitie door te zetten. Wij laten met ons [7-vinkjes](#) programma zien hoe we de landbouwtransitie goedkoop en effectief in zouden kunnen zetten: als we alle boeren met grond 10 jaar lang €1000/ha betalen, dan kunnen zij de omslag maken naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering. Dat zou maximaal €1,8 miljard kosten (voor 1,8 mio ha landbouwgrond), maar tientallen miljarden opleveren in vermeden zorg- en milieukosten. Met 20 enthousiaste gangbare boeren zijn wij vast aan de slag.

Het mooie is dat deze omslag niet alleen bijdraagt aan een beter klimaat, maar ook bijdraagt aan alle andere grote opgaven: gezondheid, voedselzekerheid, water, natuur en boerenperspectief.

Naast landbouwbeleid is actief voedselbeleid nodig. Bijvoorbeeld [prijsprikkels](#) om groenten, fruit en biologische producten goedkoper te maken, een schoollunchprogramma met groenten en granen van Nederlandse boeren, handhaafbare normen voor supermarkten zoals [bijmenging](#) van biologische zuivel, of granen van eigen land in brood.

Vele maatschappelijke organisaties hebben voor u al het wiel uitgevonden. [Kalavasta berekende](#) al voor hoe de klimaatdoelen van de landbouw weer op schema kunnen komen.

Het is aan u om aan de slag te gaan, uw plicht na te komen, en uw burgers te beschermen tegen ontwrichtende klimaatverandering. En wat houdt u tegen: de oplossingen zijn bekend en dit is wat het merendeel van de kiezers van u verlangt.

Met vriendelijke groet,

Hanneke van Ormondt
Directeur Urgenda